

Posledný piaty zasadací blok symbolicky rámcoval konferenciu aktuálnymi otázkami zajcovského bádania a bol vyhradený domácim referentom zo Záhrebu. Nada Bezić predstavila mimoriadne bohatú zajcovskú ikonografiu, zahrnujúcu výtvarné, fotografické a sochárske portréty skladateľa, obzvlášť pôsobivá je Zajcova monumentálna socha pred operným domom v Rijeke. Problematikou šírenia Zajcovej hudby sa zaoberali Vilena Vrbanić (diskografia), Tajtiana Čunko (koncerty a štúdiové nahrávky Chorvátskej rádiotelevízie) a Veljko Lipovščak (staršie nahrávky na šelakových gramoplastniach). Antonija Bogner-Šaban skúmala prínos režiséra Iva Raiča v inscenácii Zajcovej opery *Prvi grijeh* (Prvý hriech, 1912), ktorý podľa nej znamenal východiskový bod chorvátskeho scénického modernizmu. Vyhodnoteniu doterajšej hudobnohistorickej spisby o skladateľovi sa venovala Sanja Majer-Bobetko.

Konferenciu obohatili sprievodné koncertné podujatia, ktoré priblížili Zajcovu piesňovú, zborovú a komornú tvorbu, ako aj diela v úprave pre tamburášsky orchester. Na dô-

ležité postavenie Ivana Zajca vo vývoji chorvátskej hudby poukázala aj výstava venovaná Zajcovmu životu a dielu v Chorvátskom inštitúte hudby. Nezabudnuteľným zážitkom zostane návšteva predstavenia Zajcovej ikonckej opery *Nikola Šubić Zrinjski* v záhrebskom Chorvátskom národnom divadle. Do súčasnosti pretrvávajúci patriotický *feeling* diela je taký výnimočný, že plné hľadisko operného domu pozostávajúce z návštevníkov širokého vekového spektra od tínedžerov po seniorov vytlieskalo celé operné finále s najznámejším Zajcovým zborom *U boji!*.

Záhrebská konferencia o Ivanovi Zajcovi bola muzikologicky mimoriadne podnetná a organizačne perfektne pripravená. Celkovo sprostredkovali na poznatky bohaté referáty a diskusie mnohovrstevný hudobný a umelecký obraz Ivana Zajca, jeho postavenie v chorvátskych hudobných dejinách, ako aj vplyv a recepciu jeho diela v ďalších hudobných kultúrach.

Jana Lengová

Svetový kongres medzinárodnej spoločnosti pre rómske štúdiá Gypsy Lore Society, Bratislava, 11. – 13. septembra 2014

Na jeseň minulého roka sa v Bratislave uskutočnil svetový kongres medzinárodnej spoločnosti pre rómske štúdiá *Gypsy Lore Society*. Táto medzinárodná spoločnosť vznikla vo Veľkej Británii v roku 1988 a združuje odborníkov na rómske štúdiá z celého sveta. Konferencia bola rozčlenená do niekoľkých tematických panelov, ktoré sa venovali Rómom z pohľadu rôznych vedeckých disciplín. V jednotlivých paneloch sa prispievatelia venovali historickým pohľadom a perspektívam, oblasti vzdelávania, sociálnym problémom, štátnej politike v prístupe k Rómom i témam z oblasti kultúry a náboženstva.

V paneli pod názvom *Muzikologické perspektívy*, ktorý viedla prof. Barbara Rose Lange z Moores School of Music, University of Houston (USA), odzneli štyri príspevky.

Príspevok Barbary Rose Lange predstavil francúzsky album *Boheme* od dua Deep Forest, ktorý získal cenu Grammy. V skladbách sa mieša maďarská a rómska ľudová hudba s elektronikou. V skladbe *Freedom Cry* skupina použila hlas zosnulého rómskeho speváka Károly „Huttyán“ Rostaša. Rostašovi synovia sa pokúsili získať odškodnenie od Deep Forest za porušenie autorských práv prostredníctvom európskeho súdu.

Fínsky etnograf Kai Viljami Åberg sa v príspevku *Music as Performance – Issues of Musical Communication among Finnish Kaale* zaoberá hudobnou komunikáciou medzi fínskymi Rómami navzájom a medzi Rómami a Nerómami. Často je nielen komunikáciou medzi umelcami a divákmi, ale aj dialógom rôznych kultúr – obsahuje otvorenú a pod-

prahovú komunikáciu, rituálne správanie, aj voľný podiel tabu. Komunikáciu v hudbe fínskych Rómov Kaale opisuje prostredníctvom: 1. významu, 2. identifikácie, 3. rozdielneho postavenia ľudí, 4. zvukovej komunikácie alebo nálady. Tvrdí, že rôzni ľudia z rôznych kultúr a hudobných spôsobilostí sa podieľajú na komunikácii rôznymi spôsobmi – niektoré z nich sú otvorené pre všetkých, niektoré závisia od všeobecných kultúrnych kompetencií. Význam hudby sa líši v závislosti od kontextu, v ktorom je hudba použitá.

Štúdia troch autorov Serpil Murtezaoglu, Irmak Engin a Can Murtezaoglu sa venovala dopadu sociálnych zmien na rómsku hudobnú kultúru v Istanbule. Postupujúca globalizácia a zmeny hodnôt spôsobujú sociálne zmeny, ktoré ovplyvňujú mnoho oblastí od ekonomiky až po politiku, ale vplývajú aj na zmeny v kultúrnych štruktúrach. Istanbul bol v minulosti centrom mnohých kultúr. Multikultúrna štruktúra mala veľký význam pre kultúrnu reprezentáciu Rómov, najmä prostredníctvom tanca a hudby. Mnohé re-

meslá typické pre Rómov vďaka technologickému pokroku miznú, ale hudba a tanec sa naďalej udržiavajú.

James Deutsch, zo Smithsonian Center for Folklife and Cultural Heritage so sídlom vo Washingtonu oboznámil odbornú verejnosť s vydavateľskými aktivitami nezávislej gramofónovej spoločnosti Monitor Records v oblasti rómskej hudby. V rokoch 1961 – 1965 vydala táto spoločnosť osem LP platní, dve mg. kazety a päť CD-nosičov s hudbou rómskych skupín. Napríklad, album *The Fiery Moods* zahŕňa rómsky znejúci repertoár vo výbere z Grécka, Srbska, Ruska, Maďarska a Rumunska. Celkom iný charakter má hudba z albumu *Esmey Redžepovej*, ktorá znela pre amerického poslucháča nezvyčajne a exoticky. Jej LP-plaťňa zahŕňala aj esej o histórii Rómov v Európe, s dôrazom na ich pôsobenie ako hudobníkov, tanečníkov, zabávačov a udržiavateľov hudobnej kultúry v hostiteľských krajinách.

Jana Belišová

Pocta Dobroslavu Orlovi, medzinárodná muzikologická konferencia – výstava – koncerty. Ronov nad Doubravou, 23. – 25. apríla 2015

Málokedy sa podarí spojiť do jedného podujatia viacero aktivít vedeckého, umeleckého a popularizačného charakteru na profesionálnej úrovni a preniesť ich priamo do regiónu tak, ako sa to podarilo organizátorom medzinárodnej muzikologickej konferencie *Pocta Dobroslavu Orlovi*. Konferencia bola súčasťou širšie koncipovaného podujatia, venovaného 145. výročiu narodenia Dobroslava Orla (15. 12. 1870 – 18. 2. 1942), kňaza, hymnológa a významnej osobnosti českej a slovenskej hudobnej vedy. Miesto konania podujatia – rodisko Dobroslav Orla – Ronov nad Doubravou (okres Chrudim, Pardubický kraj, Česko) a jeho malebné okolie (obec Třemošnice) sa stali počas troch dní dejiskom dvoch koncertov starej hudby, výstavy a muzikologickej konferencie venovanej životu a dielu prvého

profesionálneho profesora muzikológie na Slovensku PhDr. Dobroslava Orla, bývalého rektora Univerzity Komenského v Bratislave. Keďže v tomto prípade išlo aj o známu osobnosť s priamou väzbou na spoločnú českú aj slovenskú kultúrnu históriu, participácia slovenských a českých muzikológov na podujatí bola priam samozrejmosťou, rovnako ako ich spolupráca počas prípravy podujatia a štúdium spoločných prameňov zachovaných v pozostalosti Dobroslava Orla.

Hlavnými organizátormi podujatia boli starosta Mesta Ronov nad Doubravou Ing. Marcel Lesák a PhDr. Jarmila Procházková, Ph.D., vedúca Kabinetu hudobní historie Etnologického ústavu Akademie vied České republiky, v.v.i. Záštitu nad celou akciou prevzali hajtman Pardubického kraja JUDr. Mar-